
Kontroll vagy támogatás

LIGETI KATALIN*

Kerezi Klára: *Kontroll vagy támogatás. Az alternatív szankciók dilemmája napjaink büntetőpolitikájában*. Budapest: Complex Kiadó, 2006.

A bűnügyi tudományokkal foglalkozó hazai szakirodalom nem bővelkedik a büntetőjogi szankciókkal foglalkozó munkákban. Nagy Ferenc¹ és Györgyi Kálmán² monográfiáin kívül a hazai szerzők legfeljebb szakcikkek keretében írtak a szankciórendszer egyes aspektusairól.³ Kerezi Klára könyvének⁴ ezért már önmagában értéke az, hogy több mint negyedszázad óta először magyar nyelvű monográfikus feldolgozást nyújtja a büntetőjogi jogkövetkezmények egyes kérdéseinek.

Szemben a büntetőjogászok hagyományos megközelítésével, amely a büntetőjogi szankciókkal való foglalkozást általában leszűkíti a szankciórendszer felépítésére, egyes szankciófajták meghatározására és a szankciók alkalmazására vonatkozó megállapításokra, Kerezi Klára két új szempontot is bevisz a büntetőjogi szankciók vizsgálatába. Egyrészt a büntetőjogi szankciókkal kapcsolatos megállapításait a büntetőpolitika szélesebb kontextusából vezeti le, hangsúlyozva ezzel is, hogy a büntetőjogi szankciók formáinak, tartalmának kialakítása legalább annyira kriminológiai, mint dogmatikai kérdés. Kerezi kiemeli, hogy a büntetőjogi büntetés céljának meghatározása az állam szerepéről alkotott felfogás szélesebb politikai kontextusába illeszkedik. A büntetésekben tehát tetten érhető az is, hogy adott politikai hatalom mit gondol az állam szerepéről, az individuum felelősségéről vagy az állam és az egyén viszonyáról (5).⁵ Kerezi rámutat arra, hogy az elmúlt két évtizedben a büntető igazságszolgáltatás, illetve a szociálpolitika területén több olyan új jelenség

* ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi Tanszék, egyetemi docens; MTA Jogtudományi Intézete, tudományos munkatárs.

¹ Nagy Ferenc: *Intézkedések a büntetőjog szankciórendszerében*, Budapest, KJK, 1986.

² Györgyi Kálmán: *Büntetések és intézkedések*, Budapest, KJK, 1984.

³ Így például Nagy Ferenc: A nyugatnémet és a magyar szankció- és büntetésvégrehajtási gyakorlat összehasonlítása, *Magyar Jog*, 37 (1990) 3; Gellér Balázs: A 'büntetés' fogalma az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 7. cikkének 1. bekezdésében, *Magyar Jog*, 44 (1997) 2; Sajó András: A büntetés költségzempléte megközelítése, *Belügyi Szemle*, 51 (2003) 11-12.

⁴ Kerezi Klára: *Kontroll vagy támogatás: az alternatív szankciók dilemmája napjaink büntetőpolitikájában*, Budapest, Complex Kiadó, 2006.

⁵ A zárójelben lévő számok az ismertetett munka oldalszámaira, szerkezeti egységeire vonatkoznak.

is tapasztalható, amelyek hatással vannak a bűnözéskontroll eszközeire, és a büntető szankciók végrehajtásának kereteit, formáit és tartalmát is meghatározzák. Éppen ezért vigyáznunk kell, hogy a büntetőjogi szankciókkal kapcsolatos jogalkotás ne váljon a 'puszta jog' által meghatározottá. Kerezi kiemeli, hogy a büntetőjogi jogkövetkezmény a komplex társadalmi kontroll csak egyik formája, amely a társadalom egyéb kontroll-mechanismusaira épül (6). A büntetőjogi szankciók formáinak, tartalmának kialakítására vonatkozó elképzelések Kerezinél ezért nem szorítkoznak a tiszta jogi érvelésre, hanem az őket meghatározó büntetőpolitikai elgondolások szerves következményeként kerülnek bemutatásra.

Kerezi könyvének másik újdonsága a büntetőjogi szankciókkal kapcsolatos vizsgálódás szemszöge. A könyv címe is jelzi, Kerezi nem általában foglalkozik a büntetőjogi szankciókkal, hanem elemzését az alternatív szankciókra szűkíti. Választását azzal indokolja, hogy a szankciórendszernek éppen ez a szegmense az, amelyben a büntetőpolitikai szándékok, és a bűnözéskontroll választott eszközeinek változása igen jól nyomon követhető (5). Az alternatív szankciók szerepe mögötti elméleti és politikai ideológia, a kontroll és támogatás kettősségének prizmáján keresztül azonban rápillant a szankciórendszer egészére és levon általános következtetéseket is. Miközben Kerezi megvizsgálja az amerikai büntetőpolitika változásának rugóit, valamint megkeresi és elemzi az azonosságokat és az eltéréseket az európai országok gyakorlatában, áttekinti a bűnözéskezelési irányok meghatározásának szélesebb összefüggéseit. A könyv ezért többet nyújt az olvasónak, mint amit a cím ígér: nemcsak az alternatív szankciókkal kapcsolatos dilemmákról olvashatunk, hanem a büntetőjogi szankciókra vonatkozó felfogások széleskörű kultúr-történeti, politikai, társadalompolitikai és kriminológiai vonatkozásairól is.

A könyv Kerezi Klára sokéves kutatásainak eredményeit tartalmazza. Kerezi a 90-es évek óta foglalkozik az alternatív szankciók kérdésével, számos tanulmányt készített magyar és idegen nyelven e témában.⁶ Jártasságát mutatja nemcsak szakirodalmi munkássága, hanem az alternatív szankciók alkalmazásával kapcsolatban lefolytatott empirikus kutatásai is.⁷

⁶ A szerző gazdag szakirodalmi munkásságából említést érdemel: Szociális munkás-e a pártfogó felügyelő? in: *Az alternatív büntetési formák és a pártfogó felügyelet Angliában és Walesben.* (szerk.: Gönczöl Katalin), Kriminológiai Közlemények, Budapest, 1991; A pártfogás dilemmája: kontroll vagy segítő kapcsolat? in: *Deviancia, emberi jogok, garanciák* (szerk.: Gönczöl Katalin – Kerezi Klára), Budapest, T-Twins, 1993; Konceptió a Büntető Törvénykönyv szankciórendszerének átalakításához, különös tekintettel a hazai pártfogó szolgálat működésére, in: *Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv*, Budapest, BM Könyvkiadó, 1996; Az alternatív büntetések és végrehajtásuk, in: Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll (szerk.: Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévy Miklós), Budapest, Corvina, 1996; Az alternatív szankciók szerepe a posztmodern társadalomban in: *Tanulmányok Szabó András 70-dik születésnapjára* (szerk.: Gönczöl Katalin – Kerezi Klára), Budapest, 1998; The costs of alternative sanctions to imprisonment, *European Journal on Criminal Policy and Research*, 6 (1998) 4; Alternative sanctions in Hungary, *CEP Bulletin* 7 (1998) June; Az alternatív szankciók helye és szerepe a büntetőjog rendszerében, *Büntetőjogi Kodifikáció*, 2 (2001) 2; Probation and Probation Services in the EU accession countries: Hungary, in: *Probation and Probation Services in the EU accession countries* (szerk.: A. van Kalmthout – J. Roberts – S. Vinding), Nijmegen, Wolf Legal Publishers, 2003.

⁷ Gosztonyi, G. – Kerezi, K.: A családsegítő központ és a pártfogó szolgálat lehetséges szerepe a bűnmegelőzésben, in: *Kriminológiai Évkönyv*, Budapest, BM Könyvkiadó, 1994; Pártfogók 'pórázon', in: *A modern büntetőpolitika problémái Nagy-Britanniában. Kriminológiai Közlemények*, 51. kötet.

Kerezi a könyvét kilenc fejezetben három nagy gondolati egység köré építi: az első gondolati egység a kriminológia és büntetőpolitika viszonyával, e két terület érintkezési pontjaival és kölcsönhatásával foglalkozik. E kölcsönhatás erőterében vázolja fel az alternatív szankciók elméletét és gyakorlatát (I. és II. fejezet). A második gondolati egységben a szerző az alternatív szankciók kereteinek és tartalmának jogösszehasonlító elemzését végzi el. Kerezi az angolszász jogterületek felől indul és ezt követően tér rá az európai országok szabályozásaira (III-VI. fejezet). A jogösszehasonlító elemzést a harmadik gondolati egységben az alternatív szankciók funkcionális vizsgálata követi (VII-VIII. fejezet). A könyv a szerző összegző gondolataival zárul (IX. fejezet).

Az első gondolati egységben Kerezi kísérletet tesz annak megválaszolására, hogy igaz-e az, hogy napjaink bűnözéskontrollja alkalmazhatatlannak találja azt a tudást, ami a bűnözés okairól az elmúlt kétszáz évben felhalmozódott, ezért kilép a bűnözés – bármilyen eredetű – oksági összefüggéseire reagálás kényszeréből, s nem a „miért”, hanem a „hogyan” kérdésre adott válaszokat preferálja (10). A kérdés megválaszolásához Kerezi részletesen áttekinti kriminológia és büntetőpolitika viszonyát, valamint azokat a kapcsolódási pontokat is, amelyek a kriminológia tudományát más diszciplínákhoz kötik. Meglátása szerint a kriminológia tudománya és a büntetőpolitika közötti kapcsolat meghatározottságát adott kor társadalomképében kell keresnünk. Adott korban ugyanis – nem kis mértékben a tudományos mérőeszközök fejlettségi szintjének köszönhetően – a bűnözés/bűnelkövetés tudományos elemzéséhez rendelkezésre álló eszközök eltérőek. Ebből következően a bűnözés/bűnelkövetés jelenségének elemzése csak meghatározott vizsgálati szinten lehetséges, ez a vizsgálati szint viszont jelentősen meghatározza a tudomány oldaláról érkező javaslatok természetét. A tudománytörténeti tapasztalatok szerint a kriminológiai magyarázatok általában az elemzés egy szintjéhez kötődnek, ugyanakkor az sem tagadható, hogy az adott korra jellemző társadalomkép befolyásolja a bűnözéssel kapcsolatos elemzési szinteket is. Ez a magyarázata annak, hogy a társadalompolitikában teret nyerő konzervatív vagy liberális megközelítés – éppen azért, mert jellemzően másként látja a társadalom működését, azaz más társadalomképre épül – más-más elemzési szinttel kapcsolatos teóriát preferál a bűnözéskontroll érvényesítésére (42). Mindezek alapján Kerezi szerint a XX-XXI. század fordulójának büntetőpolitikáját alapvetően három új vonás jellemzi: 1. a re-

Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 1995; Konceptió a Büntető Törvénykönyv szankciórendszerének átalakításához, különös tekintettel a hazai pártfogó szolgálat működésére, in: *Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv*, Budapest, BM Könyvkiadó, 1996; Kerezi, Klára – Dér Mária: Az alternatív szankciók költségösszefüggései, *Magyar Jog*, 45 (1998) 5; Virtuális elkövetők és valódi börtönök, avagy kell-e Magyarországnak börtönépítési program?, *Magyar Jog*, 47 (2000) 9; A hazai pártfogó szolgálat átalakítása. *Belügyi Szemle*, 49 (2002) 2-3; Csökkentsük-e a börtönnépességet, s ha nem, miért igen? in: *A büntetés-végrehajtás helyzete Magyarországon* (szerk: Kubovicsné dr. Borbély, A. – dr. Baneth, A.), Budapest, Az Országgyűlés Alkotmány és Igazságügyi Bizottsága, 2003; Vélemények a bűnről és a büntetésről – egy lakossági additív vizsgálat tapasztalatai, in: *Kriminológiai Tanulmányok* 43.k. (szerk.: Kerezi Klára – Kó József), Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2006; Kerezi, Klára – Kó József: *A pártfogó felügyelet speciális magatartási szabályai*, Budapest, IM Országos Bűnmegelőzési Bizottság Titkársága, 2006; A közvélemény és a szakemberek a helyreállító igazságszolgáltatásról, in: *A helyreállító igazságszolgáltatás lehetőségei a bűnözés kezelésében* (szerk.: Tamási E.), Budapest, Budapesti Szociális Forrásközpont, 2006.

habilitáció visszaszorulása és a menedzsmentszemlélet kibontakozása, 2. a populizmus térhódítása, amely újraélesztette az erkölcsi megbélyegzést és a megszégyenítést, és 3. a régi büntetéstani fogalmak (pl. 'veszélyes bűnöző') újra felfedezése (44). Ezeknek a vonásoknak a megjelenését Kerezi arra vezeti vissza, hogy a kriminológia az 1970-es éveket követő két évtizedben nem volt képes új válaszokat adni a felgyorsult társadalmi fejlődés és a bűnözés új kihívásaira, s ezzel maga is hozzájárult a politika 'önjáróvá' válásához a bűnözéskontroll eszközeinek meghatározásában (47). A büntetőpolitikának a kriminológiától való fokozatos eltávolodása visszahat magára a kriminológiára is: Az eltávolodás következtében a kriminológus egyre inkább 'bűnözéskezelési segédmunkássá' válik, akinek a szak tudásából csak a technikai szintűekre tart igényt a politikai hatalom. Napjaink konzervatív büntetőpolitikai megközelítése – jegyzi meg a szerző – arra kárhoztatja a kriminológiát, hogy ne a problémák tematizálásában, csupán a megoldási mechanizmusban vegyen részt (48).

Noha az első gondolati egység következtetései kriminológia és büntetőpolitika összeéréséről és szétválásáról, valamint e két terület kölcsönhatásáról általános érvényűek, Kerezi mindvégig az amerikai fejlődést vázolja. Választását azzal indokolja, hogy napjaink globalizálódó világában erős az amerikai bűnözéskezelési minta hatása. Kerezi utal arra, hogy „igen óvatosan kell bánni az amerikai elméletek és az amerikai bűnözéskezelési gyakorlat kritikátlan átvételével” (179). Felhívja az olvasó figyelmét arra, hogy ha átültetni nem is, de fontos, hogy megtanuljunk áthangolni ezeket a módszereket és technikákat, és hogy tisztában legyünk azzal a különleges társadalmi, politikai és kulturális közeggel, amely az egyes országok közötti bűnözési különbségeket magyarázza.

A könyv második gondolati egysége tartalmazza Kerezi jogösszehasonlító munkáját. Az alternatív szankciókkal és a végrehajtásukat biztosító pártfogó szolgálattal kapcsolatban Kerezi megfogalmazza, hogy a közösségi büntetések jelenlegi változásait az Egyesült Államokban a büntető igazságszolgáltatási kontroll társadalmi kiterjedéseként lehet értelmezni. A pártfogó szolgálat ugyanis az a szereplő, amely a büntető igazságszolgáltatási kontroll szétterítésében segít. Ennek a szerepnek a betöltésére az új büntetőpolitikai megközelítés készíti a pártfogói szervezetet, amely egyre határozottabban a sértettet és a közösséget definiálja klienseiként. A 'jog és törvényes rend' Egyesült Államokbeli politikája nyitottabbá tette a társadalmat a kisebb súlyú jogsértések, aszociális magatartások punitívabb kezelését jelentő zéró tolerancia elfogadására. Kerezi rámutat, hogy az életminőséget rontó magatartásokkal kapcsolatosan megfogalmazódó zéró tolerancia adja tehát a kontroll transzformálásának környezetét. Ez az a kapu, amelyen keresztül a 'közösségi igazságszolgáltatás' elvét érvényesítő, és a büntetőjogi szankciók végrehajtásáért felelős szervezetek (elsődlegesen a pártfogó szolgálatok) szétválaszthatatlanul összefonódnak a zéró tolerancia elvét megvalósító helyi kontrollszervezetekkel, például a rendőrséggel (140).

Annak ellenére, hogy az USA és az Egyesült Királyság gyakorlatában a kontroll növelésének szándéka hasonló, az Egyesült Királyságban a pártfogó szolgálatnak, illetve eszközrendszerének átalakítása inkább szakmai köntösbe bújt. A folyamatban az egyedi bűnelkövetőt az eseti ügykezelés körében segítő-támogató pártfogó

szolgálat a bűncselekmény súlyát és veszélyességét értékelő, a szabadságkorlátozásokat végrehajtó, a közösség védelme érdekében a büntető kontrollt gyakorló szervezetté alakult át. Kerezi bemutatja, hogyan hidalta át az angol büntetőpolitika a 'büntető' börtön és a 'gondozó' pártfogás között meglévő szakadékot a 'büntetőbb' jellegű pártfogó gyakorlat megteremtésével (111-114).

Az USA és az Egyesült Királyság gyakorlatát összehasonlítva Kerezi megállapítja, hogy a 90-es évek végén mindkét országban erősödött a büntető igazságszolgáltatás erejébe vetett hit a bűnözés kontrollálására, és az alternatív szankciókkal kapcsolatosan is kifejezettebbé vált a tettarányosság érvényesítésének követelménye. Ebből következően a pártfogó szervezetek átalakulásában számos hasonlóság található: i) mindkét pártfogó szolgálat a büntetés-végrehajtási rendszer fogalmi keretében helyeződött el, ii) mindkét országban egy 'új nyelv' elsajátítását várták tőlük, és annak az intézményi filozófiának – legalább részbeni – átértékelését, amely majd egy évszázadig jellemezte a szervezetet. Ezen kívül iii) mindkét országban megfogalmazódott a pártfogó szolgálatoknak a bűnmegelőzésben, vagy a közösségi biztonságban betöltött szerepe, és iv) mindkét országban feladattá vált az elkövető személyi veszélyességének értékelése, és e veszély csökkentésének gyakorlati megvalósítása (126-127).

A két ország gyakorlatában azonban jelentősebbek azok a tartalmi különbségek, amelyek az átalakulást kísérték. Kerezi hangsúlyozza, hogy alapvető különbség a két ország büntetőpolitikájában a szabadságelvonással nem járó szankciók számára rendelkezésre álló értelmezési keret: Az USA-ban a 'folyamatosság' elve szerint a szankciók közös eleme a szabadságkorlátozás, amely kérdéssé teszi a szabadságvesztés és az alternatív szankciók lényegi tartalma közötti megkülönböztetést, valamint eltérő büntetőpolitikai célok megfogalmazását a két szankciócsoporttal kapcsolatosan. Ezzel szemben az Egyesült Királyságban (és az európai országokban) érvényesülő 'bifurkáció' vagy kettős nyomtávú megközelítés elválasztja egymástól a szokásos, kis súlyú bűncselekményt elkövető személyek, és a valóban súlyos bűnöket elkövetők kezelőrendszerét. Ezzel lehetővé teszi eltérő büntetőpolitikai célok megfogalmazását a szabadságvesztés és a közösségi szankciókkal kapcsolatosan (208-209).

Kerezi úgy véli, mindkét megoldás modellértékű lehet az európai országok számára. Utal arra, hogy a közösségi szankciók alkalmazásának európai fejlődése még nem zárult le (129). Az európai országok szankciórendszereiben a büntetéseket és az intézkedéseket Kerezi alapvetően négy csoportba sorolja: (1.) a pénzbüntetés, (2.) a szabadságelvonással nem járó szankciók, (3.) a felfüggesztett szabadságvesztés és (4.) a végrehajtandó szabadságvesztés. Megállapítja, hogy a szankciók különböző típusainak tartalma országról országra változik (164). Kevés országnak van azonos alternatív szankciókészlete, és a helyzetet bonyolítja, hogy néhány országban ezek a szabadságvesztés végrehajtása során is alkalmazhatók.

Az alternatív szankciók sikerét értékelő jogösszehasonlító vizsgálódásokat azzal összegzi Kerezi, hogy Európa bűnözéskontrolljának jövője azon múlik, hogy mennyire lesz képes azoknak a feltételeknek a kialakítására, amelyek az egyéb társadalompolitikai területeken megfogalmazott stratégiák és politikák hatékonyan végrehajtásához szükségesek. Véleménye szerint az európai adatok és tendenciák alap-

ján valószínűsíthető, hogy a következő évtizedben az európai országok büntetőpolitikáit három probléma: a migráció (és a kisebbségi kérdés), a drogprobléma, illetve a terrorizmussal kapcsolatos félelmek sikeres vagy sikertelen kezelése fogja meghatározni (179). Kerezi szerint, amennyiben a három európai kulcsprobléma hatékonyan kezelhető, úgy az alternatív szankciók végrehajtását Európában a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök széles körű használata fogja jellemezni. Amennyiben viszont ezeket a kulcsproblémákat nem sikerül megoldani, akkor Európában is a szabadságvesztésre ítélték jelentős növekedésének, a kontrollra épített alternatív szankciók elterjedésének, és a zéró tolerancia megerősödésének leszünk tanúi (181).

Kerezi azon megállapításainak hitelességét, melyek a bűnözéskontroll amerikai és európai eszközeit vetik össze, alátámasztja az a nagymennyiségű empirikus anyag, amelyet a vonatkozó fejezetekben feldolgoz. Külön érdeme a szerzőnek, hogy az alternatív szankciókkal kapcsolatban önálló kutatásai eredményeket is felmutat. Az empirikus adatokat szemléltető esztétikus és igényes ábrák jelentősen segítik az olvasót abban, hogy megértse és kövesse a szerző megállapításait.

A könyv harmadik gondolati egysége az alternatív szankciók kereteinek és tartalmának funkcionális elemzését végzi el. Az alternatív szankciók meghatározásával kapcsolatban Kerezi kifejti, hogy mind a szakirodalom szóhasználatában, mind a gyakorlatban folyamatosan keveredik három fogalom: az alternatív, a szabadságelvonással nem járó, illetve a közösségi szankcióké. E fogalmaknak a különböző büntetőpolitikai megközelítésekben határozottan más a tartalmuk. A szabadságelvonással nem járó szankciók fogalma, a leginkább neutrális kifejezésként, nem jelent egyebet, mint azt, hogy a szankciót nem zárt intézményben hajtják végre. Amikor a büntetőpolitikai dokumentumok az alternatív szankciók fogalmát használják, legtöbbször e szankciók börtönnépeség-csökkentő hatására építenek. A közösségi szankciók fogalma pedig azt jelzi, hogy a büntetőpolitika alakítója nem csupán büntető igazságszolgáltatási, de közösségi forrásokra is épít a szankció végrehajtása során (205). A három fogalom tartalmát és érintkezési pontjait Kerezi ábrával szemlélteti (216) és a továbbiakban az egyes szankciófajtákat részletezi.

A közösségi szankciók körének meghatározásánál Kerezi a tartalmi elemekre helyezi a hangsúlyt, és azokat sorolja a szabadságelvonással nem járó szankciók köréből a közösségi szankciók közé, amelyeknél az alábbi három feltétel együttesen fennáll: 1. a szabadságvesztés alternatívájaként szolgálnak, tehát végrehajtásuk a helyi közösségben zajlik, 2. szabadságkorlátozó és támogató elemet egyaránt tartalmaznak (bár ezek mértéke eltérő lehet), 3. a végrehajtás tartama alatt folyamatos és aktív (személyes) kapcsolat van a pártfogó szolgálattal (mint az ilyen szankciók végrehajtását végző hagyományos szervezettel), vagy a hagyományostól eltérő szereplőkkel (pl. a mediációs szolgálat).

Kerezi szerint a közösségi szankciók *malum* eleme a szabadságkorlátozás, a munkavégzés és a felügyelet, a speciális prevenciót célzó hatásuk pedig a közösség reintegráló erején alapul. Ennek megfelelően a közösségi szankciók is a társadalom védelmét szolgálják, és céljuk az újabb bűnelkövetés megelőzése: ennek érdekében a bíróság által meghatározott körben és tartamban a pártfogó szolgálat közreműködik abban, hogy az elítélt reintegrációja megvalósuljon.

Kerezi úgy látja, hogy a jog viszonya nem egyértelmű az alternatív szankciókhoz, legtöbbször nem tudják világos és egyértelmű céljukat meghatározni, és a különböző racionalitások aláássák e szankciók hitelességét és alkalmazását. Ez különösen abból a szempontból probléma, hogy a büntetéskiszabásnál az egyes szankciók választásával a bíró nem büntetési filozófiák között választ, hanem a gyakorlati ügyekhez igazítja azokat a korlátozásokat, amelyeket az egyes szankciók alkalmazása felkínál. Kétségtelen, hogy a szankciók megfogalmazása többféle büntetési filozófia feltételeinek is megfelel, így lehetővé teszi, hogy a jogalkalmazó a saját szándékai szerinti tartalmat tulajdoníthasson nekik. Azaz a jogalkalmazó egyaránt tulajdoníthat az adott szankciónak olyan tartalmat, hogy az megelőz valamit, visszatart, vagy megfoszt valamitől. Mivel e szankciók immanens eleme a felügyelet és a támogatás egyidejű érvényesítése, így megfogalmazhatók közösségben végrehajtott kezelésként, támogatásként, de közösségben végrehajtott büntetésként is. A probléma központi részét az a belső filozófiai ellentmondás képezi, amely az ellenőrző és a szociális-támogató funkció között feszül, s amelynek hol az egyik, hol a másik elemét hangsúlyozza az éppen aktuális büntetőpolitikai irányzat.

Kerezi bemutatja, hogy a közösségi büntetések továbbfejlődése ennek megfelelően két irányban is lehetséges: 1. A társadalomba jól integrálódó csoportok tagjai jogsértésének kezelésére szolgálnak, míg a kevésbé vagy egyáltalán nem integrált társadalmi csoportok tagjai által elkövetett bűncselekmények kezelésére elfogadottá válik a szabadságvesztés szélesebb körű alkalmazása. 2. A megfelelően integrált társadalmi csoportok tagjainak bűnelkövető magatartására azok a szankciók szolgálnak majd, amelyek a szankció-végrehajtás során nem igénylik a büntető igazságszolgáltatás szervezeteinek formális közreműködését (pl. a pénzbüntetés), illetve a kevésbé vagy rosszul integrálódott személyeknél a bűnelkövetés kezelése a kontroll-elemekkel megerősített közösségi büntetések, és a szabadságvesztés feladatává válik.

A könyv olvasását és a témában való eligazodást megkönnyíti a könyv logikus és jól áttekinthető szerkezete, a szerző világos, pontos stílusa, gondolatainak kohéziója. Külön említést érdemelnek a könyv beszédes fejezetcímei, amelyek egyszerre elgondolkodtatják az olvasót és felkeltik az érdeklődését.

Kerezi az egyes témakörök tárgyalásánál bemutatja mind a hazai mind a külföldi szakirodalmi álláspontokat, amelyek – túlmutatva a kriminológusi szakmán – számos esetben széleskörű szociológiai és szociális munkási szempontokat és ismereteket is tartalmaznak. A szerző nem korlátozza az alternatív szankciók vizsgálatát a büntető anyagi jogra, hanem behatóan elemzi annak büntető eljárásjogi megvalósulási lehetőségeit is.

A könyv külön érdeme, hogy a hazai irodalomban először ismerteti átfogóan az angolszász bűnözéskontrollal kapcsolatos teóriákat és kriminálpolitikai fejlődési irányokat. Teszi ezt a vonatkozó amerikai és angol szakirodalom beható ismerete és kritikái értékelése alapján. A könyv szakmai színvonalát emeli – a téma kimerítő és szakszerű feldolgozása mellett – a pontos lábjegyzetelés, amely tartalmazza az idézett mű részletes bibliográfiai adatait. A könyvben való még egyszerűbb tájékozódás elősegítésére érdemes lett volna tárgymutatót is készíteni.

Figyelemmel a hazánkban jelenleg folyamatban lévő büntetőjogi reformra, a magyar büntetőjogász számára is elengedhetetlen, hogy ismerje az alternatív szankciók büntetőpolitikai hátterét, alkalmazásuk lehetőségeit és feltételeit. A könyv ebben nyújt segítséget a hazai szakemberek számára.
